

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΓΡΑΦΕΤΑΙ - 3

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

(αποσπάσματα από την Ιστορία των ανταποικιακών αντί-εθνικιστικών αγώνων για Ανεξαρτησία πριν το 1960)

Εισαγωγή

Μετά την επικράτηση των εθνικιστών στις ηγεμονικές δομές της χριστιανικής κοινότητας (εκκλησία, άρχουσες τάξεις) η παλιά Ορθόδοξη Ρωμεική ταυτότητα υποχώρησε και απορροφήθηκε στη νεοελληνική. Από την δεκαετία του 1920 όμως άρχισαν να διαμορφώνονται τα σύγχρονα αντι-εθνικιστικά ρεύματα που αποτέλεσαν και την πρώτη διατύπωση μιας κυπριακής συνείδησης που υποστήριζε την ανάπτυξη ενός ανεξαρτησιακού αντι-αποικιακού κινήματος.

Το ρεύμα της κυπριακής συνείδησης είχε από τότε 2 τάσεις: την αριστερή -επαναστατική και την φιλελεύθερη- μεταρρυθμιστική. Αυτές οι 2 τάσεις έκφραζαν ουσιαστικά και 2 διαφορετικά κοινωνικά στρώματα - η επαναστατική τάση τόνιζε τη χρήση του εθνικισμού από την άρχουσα τάξη και την Αποικιοκρατία για να διαχωρίζει τους καταπιεσμένους Ελληνες-Τούρκους και να νομιμοποιεί έτσι την εξουσία της. Έκφραζε με αυτήν την έννοια τα νέα ριζοσπαστικά στρώματα των προλεταριών των πόλεων.

Η φιλελεύθερη τάση, που εκπροσωπούσε μεσοαστικά στρώματα, στόχευε στη διαμόρφωση, μέσω μεταρρυθμίσεων, ενός σύγχρονου κράτους δικαίου.

Το ρεύμα της Κυπριακής συνείδησης (ιδιαίτερα το εργατικό - επαναστατικό) όχι μόνο αποσιωπάται από την ιστορία που κατασκευάζουν οι «Ιστορικοί της εθνικής πολιτικής» αλλά και αντιμετώπισε την καταπίεση τόσο από τις τοπικές εξουσίες όσο και από την αγγλική Αποικιοκρατία.

Η επιβίωση του, ωστόσο, και επανεμφάνιση του σχεδόν κάθε δεκαετία είναι χαρακτηριστική της βαθείας του ρίζας στη δυναμική της κυπριακής ιστορίας της Μοντέρνας εποχής. Γιατί ουσιαστικά αποτελεί την πραγματική Ιστορική συνέχεια των λαϊκών κινημάτων του 18ου και του 19ου αιώνα. Η κυπριακή συνείδηση ήταν και είναι η πραγματική μοντέρνα κυπριακή ταυτότητα. Είναι, δηλαδή, μια ανείπωτη αλήθεια.

Το Εργατικό Επαναστατικό κίνημα

Εφημερίδα ΠΥΡΣΟΣ: 1922

«...Εξετάσαμε επίσης την ένωση μας με την Ελλάδα και την απορρίπτουμε γιατί η Ελλάδα, το Αστικό Ελληνικό κράτος δεν έχει καμιά διαφορά από το Αγγλικό, αλλάζουμε την εκμετάλευση μας αντί από το Αγγλικό κεφάλαιο από το Ελληνικό μα πάντα κεφάλαιο, δηλαδή εκμετάλευση θα υπάρχει και από την άλλη μεριά, κακοριζικιά, φτώχεια, πείνα...». τεύχος 12.

Εφημερίδα ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ, 1925

«... Πρώτη μας φροντίδα είναι να εξαλείψουμε κάθε φυλετικό μίσος και να γίνουμε κήρυκες της ενώσεως όλων των φτωχών για την ομαδική επιδίωξη των συμφερόντων τους... Θα σταθούμε αντιμέτωποι κάθε πατριδοκάπηλου εθνικιστή πολιτικάντη και θα εργασθούμε **για την ανεξαρτησία της Κύπρου**, μακριά από κάθε επιρροή και προστασία απ' τα έξω...».

Ανεξαρτησιακά/αυτονομιστικά κόμματα - κινήματα τη δεκαετία του 1920

Μετά τις εκλογές του 1925, που ηττήθηκαν οι εθνικιστές υποψήφιοι, για πρώτη φορά για πολλά χρόνια, κατατέθηκε κοινή αντιφώνηση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου στην προσφώνηση του Κυβερνήτη. Η αντιφώνηση δεν περιείχε αναφορά στο θέμα της Ένωσης, και ζητούσε την κατάργηση του φόρου υποτέλειας, βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών για τους εργάτες και αγρότες, κατάργηση της δεκαετίας και άλλα οικονομικά και κοινωνικά αιτήματα.

...Τον Απρίλη του 1925, με την ευκαιρία των Πανελληνίων Αγώνων στη Λεμεσό, το [Κ.Κ.Κ.](#) διανέμει φυλλάδια με αίτημα την ανεξαρτησία της Κύπρου!

Ένα άλλο, σ' αυτό το στάδιο, πιο σημαντικό αριθμητικά κίνημα είναι το κίνημα των αγροτών που φαίνεται σ' αυτά τα χρόνια να οργανώνεται αυτόνομα από το σύστημα πελατείας, χρεών και προσωπικών δεσμών, που παραδοσιακά ένωνε τους αγρότες με τους εμπόρους και δικηγόρους πολιτικούς. Όπως ανάφερα ήδη, το Δεκέμβρη του 1922 μια μαζική συνάντηση αγροτών στη Λεμεσό είχε διεκδικήσει βελτίωση των αγροτικών συνθηκών. Τον Απρίλη του 1924 οργανώθηκε στο Λευκόνοικο, με πρωτεργάτη το δικηγόρο Κυριάκο Ρωσσίδη, Αγροτικό Συνέδριο με συμμετοχή Ελλήνων και Τούρκων αγροτών. Τα αιτήματα του συνεδρίου ήταν η ίδρυση αγροτικής τράπεζας, η κατάργηση της δεκαετίας και η επίλυση άλλων αγροτικών προβλημάτων, ενώ το συνέδριο αποφάσισε να μην καταπιαστεί με πολιτικά θέματα. Τον Ιούλιο του 1925 έγινε δεύτερο Αγροτικό Συνέδριο στη Λευκωσία, και ο Ρωσσίδης δημοσιεύει βιβλίο με τίτλο: Η πολιτική του Αγροτικού Κόμματος, όπου κυρίως εκθέτει τα Πρακτικά του Β' Παναγροτικού Συνεδρίου.

Το συνέδριο αυτό δημιούργησε Αγροτικό Ελληνοτουρκικό Κόμμα. Οι ομιλητές στο Συνέδριο, Έλληνες και Τούρκοι, εξήραν τη σημασία που θα είχε η Ελληνοτουρκική συνεργασία στο Νομοθετικό Συμβούλιο, και σύνταξαν κοινό υπόμνημα για τη λύση των σοβαρών αγροτικών ζητημάτων.

Ένα άλλο σύγχρονο κίνημα που εγκολπωνόταν τις Βενιζελικές βασικά ιδέες, που αντιτίθεντο στον άκρατο εθνικισμό της ντόπιας αστικής ηγεσίας αυτή την περίοδο, ήταν αυτό του Γ.Χ" Παύλου. Ο Χ" Παύλου άρχισε σαν δάσκαλος και μετά σπούδασε νομικά στην Αθήνα. Ήταν πρόεδρος της συντεχνίας των δασκάλων, και από το 1920 του Εργατικού Σωματείου της Λευκωσίας. Δημοσίευε στην εφημερίδα Λαϊκή όπου υποστήριζε συνεργασία με την Κυβέρνηση, και τους Τουρκοκυπρίους, προσανατολισμό προς την κατεύθυνση της επίλυσης των ντόπιων κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων, κατάργηση του φόρου

υποτελείας και της δεκαετίας και την επιδίωξη ενός πιο φιλελεύθερου συντάγματος.

Τα πολιτικά κόμματα στην Κύπρο 1878-1955.

Μ. Ατταλίου

Μανιφέστο ΚΚΚ - 1931

Οι τσιφλικάδες, η Εκκλησία οι τοκογλύφοι, οι έμποροι και βιομηχάνοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να σταματήσουν την «αριστεροποίηση» των μαζών και να τις αποτρέψουν από τον πραγματικά επαναστατικό δρόμο. Γι' αυτό αναζωογονούν και γαλβανίζουν το πεθαμμένο σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα και μάλιστα το παρουσιάζουν ως την πανάκεια που θα σώσει τη φτωχολογιά από την οικονομική κρίση.

Όπως οι αρχαίοι δούλοι κι οι καταστρεμμένοι χειροτέχνες της ρωμαϊκής εποχής, ανίκανοι να επαναστατήσουν ενάντια στο σύστημα της δουλείας και στο ετοιμόρροπο «αρχαίο» καθεστώς, ζητούσαν τη σωτηρία τους στον ουρανό κι ασπαζόμενοι τον Χριστιανισμό περίμεναν (όπως οι σημερινοί χιλιοστές) από μέρα σε μέρα τη «Δευτέρα Παρουσία» (όχι του Ανθία μα την «πραγματική»). Έτσι κι οι «ενωτικοί» της Κύπρου προσπαθούν να πείσουν τις εργαζόμενες μάζες ότι θα εύρουν τη σωτηρία τους μόνο στην Ελλάδα. Γι' αυτούς η Ελλάδα είναι πραγματικός παράδεισος. Ούτε κρίση έχει, ούτε δυστυχία. Όλος ο κόσμος ευημερεί, η παγκόσμια οικονομική κρίση που δε σταμάτησε στα σύνορα ούτε της βαθύπλουτης Αμερικής, ούτε της κραταιάς Αγγλικής Αυτοκρατορίας, σταμάτησαν ως εκ θαύματος στα σύνορα της μικράς Ελλάδας, η οποία αποτελεί μια ευτυχισμένη νήσο μέσα στον ωκεανό της δυστυχίας που παραδέρνει τον άλλο καπιταλιστικό κόσμο. (Οι ενωτικοί μας δεν ενδιαφέρονται να μας εξηγήσουν ποιοι λόγοι κάμνουν τους εργάτες της Ελλάδας ν' απεργούν και να σκοτώνονται κάθε μέρα στους δρόμους, γιατί οι αγρότες να εξεγείρονται, γιατί οι χωροφύλακες να σκοτώνουν τους αγρότες που δεν πληρώνουν τους φόρους κι άλλα πολλά γεγονότα του Ελληνικού παραδείσου).

Στο αναμεταξύ οι Κύπριοι εργαζόμενοι, αναμένοντας τη σωτηρία τους μέσα στον Ελληνικό παράδεισο, οφείλουν να καθίσουν ήσυχα, να μην επαναστατούν ενάντια στην εκμετάλλευση.

Εκτός όμως από τον καθαρό αντεπαναστατικό ρόλο, το σύνθημα της Ενώσεως με την Ελλάδα χρησιμοποιείται απ' ευθείας από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό ως όπλο για τη διαίρεση του κυπριακού εργαζόμενου λαού. Η Κύπρος δεν κατοικείται μόνον από Έλληνες. Το 1/5 των κατοίκων της είναι Τούρκοι που είναι τόσο Κύπριοι όσο και οι Έλληνες και ως λέγουν οι «Ενωτικοί» ότι οι Τούρκοι είναι «επήλυδες».

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1930

«Επιτροπή για την Αυτονομία της Κύπρου»-δεκαετία τον 1930

Μια άλλη σημαντική εξέλιξη στην περίοδο της Παλμεροκρατίας στην Κύπρο ήταν οι διεργασίες σκέψης που έγιναν μεταξύ μιας πολιτικής ομάδας Κυπρίων στο Λονδίνο που έγινε γνωστή σαν «Κυπριακή Επιτροπή για την Αυτονομία της Κύπρου». Φαίνεται πως μέσα στην φιλελεύθερη ατμόσφαιρα της μητρόπολης και έξω από τον κομματικό ανταγωνισμό στον Κυπριακό χώρο, η επιτροπή αυτή αποτέλεσε την πρώτη κυπριακή οργάνωση που υιοθέτησε τη γραμμή που χάραξε ο Βενιζέλος για την Κύπρο: Η επιτροπή, που σύμφωνα με το Σέρβα, συμπεριλάμβανε σαν μέλη της τον Εύδωρο Ιωαννίδη (που είναι ο ιστορικός Λώρος Άλατος), τον Ιερόθεο Κυκκώτη, τον Εζεκία Παπαϊωάννου και το Γ. Πεύκο, διακήρυξε πως το μέλλον της Κύπρου βρισκόταν μόνο στα χέρια των Κυπρίων, και πως έπρεπε να ακολουθηθεί μια ανελικτική πορεία. Σαν πρώτο στάδιο έβλεπε την επανάκτηση των πολιτικών ελευθεριών, την κίνηση προς την αυτονομία, και σαν τελικό στόχο την εξάσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης. Η γραμμή αυτή της επιτροπής ήταν στο εθνικό θέμα η γραμμή του Βενιζέλου. Αλλά οι εθνικιστές της επιτέθηκαν σαν αριστερής και ανθενωτικής.

«Τα πολιτικά κόμματα...», Μ. Ατταλίδης

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1940

Κόμμα Κοινωνικής Προόδου

Φαίνεται ότι υπήρχε ένα μέρος των Ελληνοκυπριακών Εμπορικών και επαγγελματικών ομάδων, το οποίο ευνοούσε λ.χ. μερικές από τις προσπάθειες των Βρεττανών για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη δεκαετία του 1930. Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της οπτικής γωνίας ήταν η έλλειψη εθνικιστικής ρητορικής και ενασχόληση με πρακτικά προβλήματα οικονομικής ανάπτυξης, για πολιτική σταθερότητα και συνειδητοποίηση της ανάγκης για ειρηνικό διακανονισμό των διαφόρων μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Έγινε μια προσπάθεια να εκφραστεί πολιτικά αυτή η αντίληψη με την πρωτοβουλία ενός γνωστού επιχειρηματία και τη συνεργασία άλλων επιχειρηματιών και επαγγελματιών με την οργάνωση του Κόμματος «Κοινωνικής Προόδου» μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο.

«Τα πολιτικά κόμματα...», Μ. Ατταλίδης

Η ΚΥΠΡΟΣ ΓΑΙ ΤΟΥΣ ΚΥΠΡΙΟΥΣ

σύνθημα στους τοίχους και τα συλλαλητήρια της δεκαετίας του 60-70

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_10:kipriaki_sinidisi&rev=1598623864

Last update: **2025/04/20 19:47**

